

EULEC

Freedom, Security and Justice

Brussel

www.eulec.org

∞

Internationaal strafrecht

Uitlevering

Prof. Dr. G.A.M. Strijards

∞

Rechtsbeginselen AD 33 in Judea

(oudste voorbeeld in onze rechtshistorie)

- Op basis van de capitulatieovereenkomst tussen Judea en het Romeinse Rijk wordt in strafzaken de lex loci toegepast.
- De uitoefening van “penal enforcement power” blijft voorbehouden aan de Romeinse bezettingsmacht.
- Indien de Joden een vonnis willen tenuitvoerleggen, moeten zij bij de bezettingsmacht “exequatur” aanvragen.
- Tussen bezettingsmacht en bezetten is een “Kompetenzverteilungsprinzip” toepasselijk.
- Nodig is dan wel, dat ook de Romeinse wet het feit, waarvoor exequatur wordt aangevraagd, normidentiek strafbaar stelt.

- In het proces tegen J.C. van Nazareth is dit een probleem.
- De Joodse Raad, het Sanhedrin, veroordeelt Van Nazareth voor blasfemie.
- Hij zou beweerd hebben dat hij "de zoon van God" is.
- Naar Romeins recht is dit niet strafbaar.

Pontius Pilatus,
is de aangezochte
executie autoriteit
(de landvoogd van Judea).

- Ook hij was gebonden aan:
∞
Primaat van de territorialiteit
- Vertrouwensbeginsel
- Normidentiteitsbeginsel
- Verdragsbeginsel
- Kompetenzverteilungsprinzip
∞

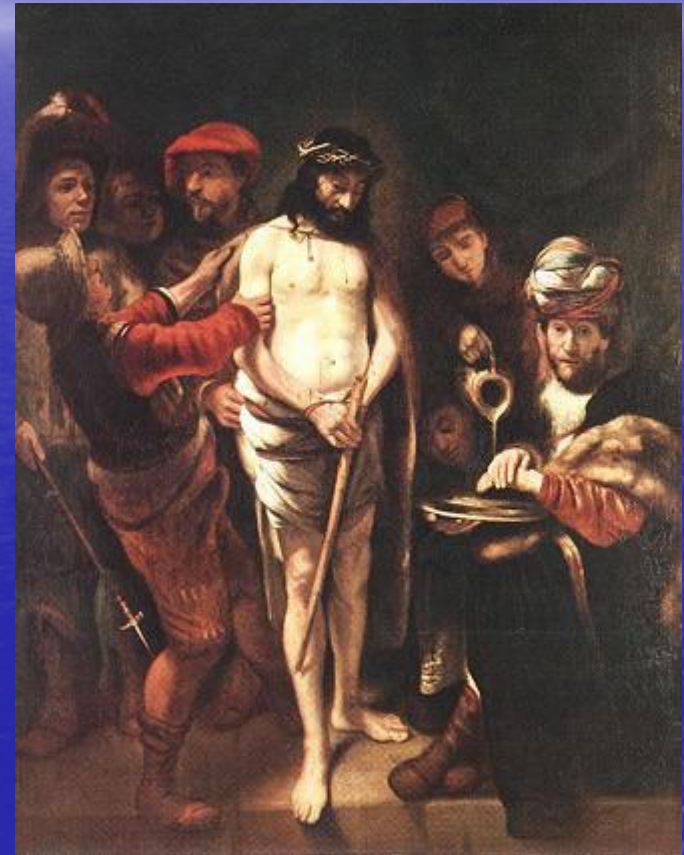
Judea gezien in "Romeins perspectief"

- Plinius Primus (de oudere), landvoogd over Transjordanië en Syria klaagt in een ambtsbericht aan de Romeinse directeur-generaal openbare veiligheid en rechtshandhaving over de wijze waarop Pontius Pilatus in Judea de openbare orde poogt te herstellen.
  - Daarbij wordt ook gewezen op de kruisiging van een Galileër die nadien als volksheld wordt vereerd.
- Plinius vindt dat Pilatus nodeloos wreed is; Keizer Tiberius Augustus heeft Pilatus naar Judea overgeplaatst wegens onderdrukkingsspraktijken elders.
- Al wast Pilatus zijn handen in onschuld, dit pleit hem voor Plinius niet vrij.
- Ook Flavius Josephus wraakt de periode-Pilatus: de Romeinse zwaarmacht is nodeloos gecompromitteerd.

- Pilatus moet – om het Sanhedrin ter wille te zijn - aan de tenlastelegging een “draai” geven.
- Maar, op basis van het vertrouwensbeginsel mag hij de bewijsvoering van het Sanhedrin niet “overdoen”.
- Voor Pilatus is de bewering, dat men de zoon van God is, min of meer equivalent aan de stipulatie dat men de gelijke van de Romeinse Keizer is. Die is immers de “zoon” van God.

“Ik was mijn handen in onschuld”

- Derhalve vraagt Pilatus aan J.C. van Nazareth:
  - “Zijt gij de zoon van God of zijt gij Koning?”
- Christus zwijgt op die vraag, waarop Pilatus herneemt of Christus zich er niet van bewust is dat Pilatus de macht heeft hem vrij te laten of te doden.
- Wederom vraagt Pilatus of Christus Koning is.
- Christus antwoordt door te vragen of Pilatus...
  - dat uit zichzelf vraagt
  - of dat anderen hem dat gezegd hebben.

- Christus repliceert
"Gij zegt het.
Maar zij die mij aan u
overdroegen hebben
groter schuld dan gij".
- Nu heeft Pilatus zijn delict
volgens het Romeinse recht:
  - door te beweren dat Christus
Koning is, heeft hij opgeruid
tegen het wettig Romeinse
gezag.
- De tenlastelegging wordt
uitgereikt en later aan het
martelwerktuig gespijkerd:
INRI.
Iezus **N**azarenus **R**ex **I**udaeiorum.
- Pilatus verleent exequatur.

UITLEVERING

- *Definitie*

- Uitlevering is een vorm van secundaire rechtshulp.
  - De rechtshulpverlenende staat is bereid zijn geweldsmonopolie aan te wenden ten behoeve van een andere staat,
    - *zonder* daarbij te erkennen dat die staat een prioritair recht heeft op rechtsmachtuitoefening.
- ∞

Uitlevering is:

1. De **verwijdering** ...
2. door **een staat**
3. van een **natuurlijk persoon**, ...
4. **uit de rechtssfeer** van die staat,
5. **ten verzoeken** van een andere staat*, ...
6. waarbij **beide partijen** ...
7. het **oogmerk** hebben die persoon te onderwerpen aan ...
8. een **vervolgning, berechting of bestraffing** door de verzoekende of andere staat. ∞

Staten*

..... ∞

Tegenwoordig vragen niet alleen
staten uitlevering

maar ook strafmachtsentiteiten:

- ICTY, ICTR, ICC en ad hoc tribunalen.
- Zij *noemen* dat **surrender**, om het klassieke uitleveringsrecht te ontgaan.

∞

“Uitlevering” is de meest orginaire
vorm van interstatelijke rechtshulp.

HUGO de GROOT:
“Het is een “*officium perfectum*”.”

∞

Hugo de Groot

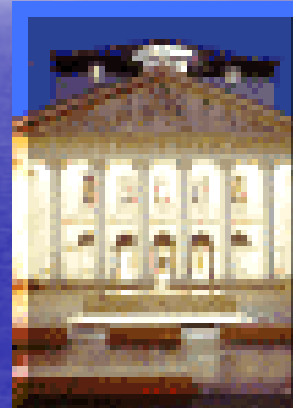
- Hugo de Groot definieert de uitlevering als een primaire volkenrechtelijke verplichting *buiten* verdragsbasis.
∞
- Staten zijn van nature verplicht de
  - “vijanden van het menselijk ras” (“isti hostes generis humani”) uit te leveren op basis van het “gewoonterecht”.
∞
- De gewoonte bindt méér dan het geschrevene, want
  - “het vanzelfsprekende behoeft geen explicite uitdrukking”.
∞

Natuurrecht <> Verdragsrecht

- In de XIXe eeuw wordt *dit* natuurrechtelijke uitgangspunt verdrongen door het ∞
- LEGALITEITSBEGINSEL
- VERDRAGSRECHT, nationaalwettelijk getransformeerd
- Belgische opstand 1830: erkenning door "België" van het verdragsbeginsel ∞

Waarom is de definitie van uitlevering zo belangrijk?

- Omdat aan “uitlevering” allerlei rechtsbeginselen eigen zijn,
- waaraan de verwijderingshandeling moet voldoen;
- deze beginselen zijn vaak even zovele waarborgnormen voor de opgeëiste persoon.
- Ze zijn “lastig” voor de staten die bij de verwijderingshandeling betrokken zijn: ∞

Waarom is deze definitie zo belangrijk? (2)

Ze zijn “lastig” voor de staten die bij de verwijderingshandeling betrokken zijn, omdat:

- a. het beginsel dat *niet* uitgeleverd wordt *zonder verdrag*;
- b. het beginsel dat *niet* uitgeleverd wordt *voor politieke delicten*;
- c. het beginsel dat *niet* uitgeleverd wordt *ter fine van dóórlevering*.

veelal een verwijderingshandeling is, die

- POLITIEK wenselijk is
- maar JURIDISCH ongeoorloofd ∞

- Daarom proberen staten vaak “uit te leveren” zonder te erkennen dat zij dat aan het doen zijn.
- Dat is de zogeheten *verkapte uitlevering* (livraison concertée).
- Verkapte uitlevering is onrechtmatig. ∞

Voorbeeld:

Condoleezza Rice

spreekt ten aanzien van
door de CIA "opgehaalde"
Al Quidagerelateerde
personen van "*rendition*",
om te verheimelijken dat
hier van "*extradition*"
sprake is. ∞

Naar NEDERLANDS recht
is verkapte uitlevering onrechtmatig jegens de opgeëiste persoon.
Hij kan de staat civielrechtelijke aansprakelijk stellen.

MAAR:

De meeste landen kennen dit uitgangspunt niet
Voor hen is verkapte uitlevering onrechtmatig, maar jegens de *staten*.
Niet jegens het individu.

Zij zeggen: "Male captus, bene detentus".

Nederland zegt: "Ex iniuria ius non oritur".

Het USA recht is tekenend voor de eerste opvatting. ∞

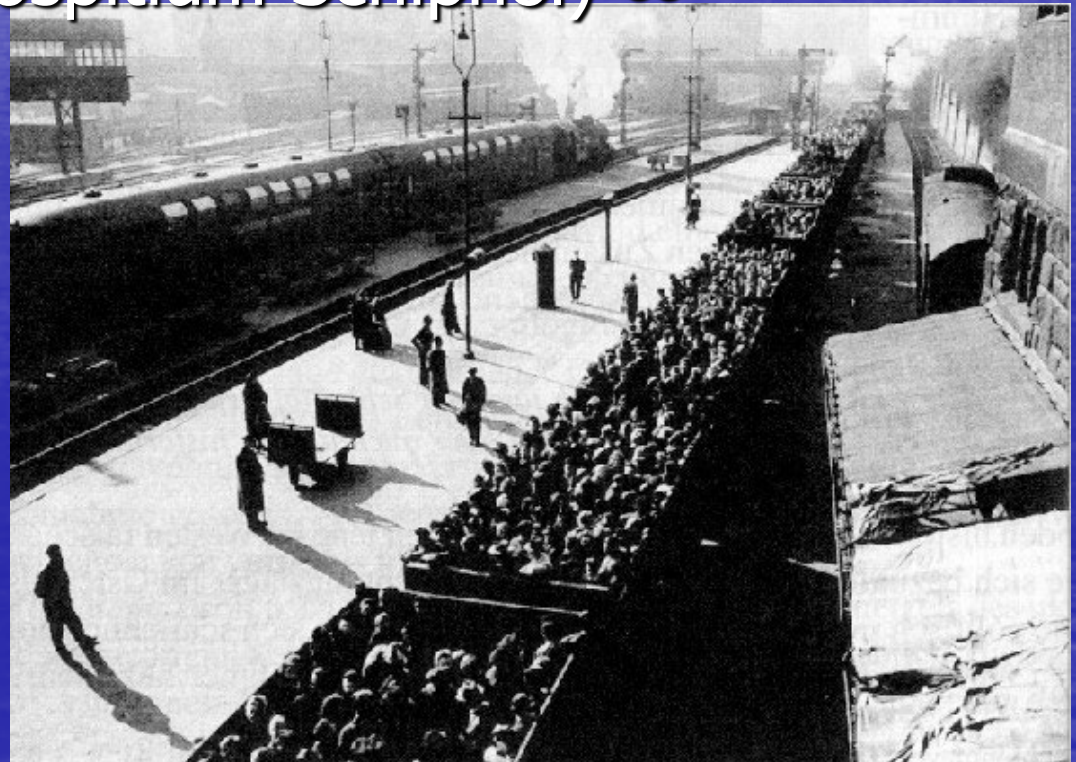

- Er zijn heel veel verwijderingshandelingen die op uitlevering lijken.
- Ze zijn het niet.
- Ze beantwoorden niet aan de acht kenmerken.
- Ze zijn te onderscheiden in:
  - Unilaterale handelingen;
  - Bi- of multilaterale handelingen;
  - Handelingen op verdragsbasis en daarzonder. ∞

Unilateraal

Voorbeelden ∞

- Abductie (Eichmann)
- Uitzetting (Grenshospitium Schiphol) ∞

∞

Unilateraal

Voorbeelden

- Terugdrijving of refoulement

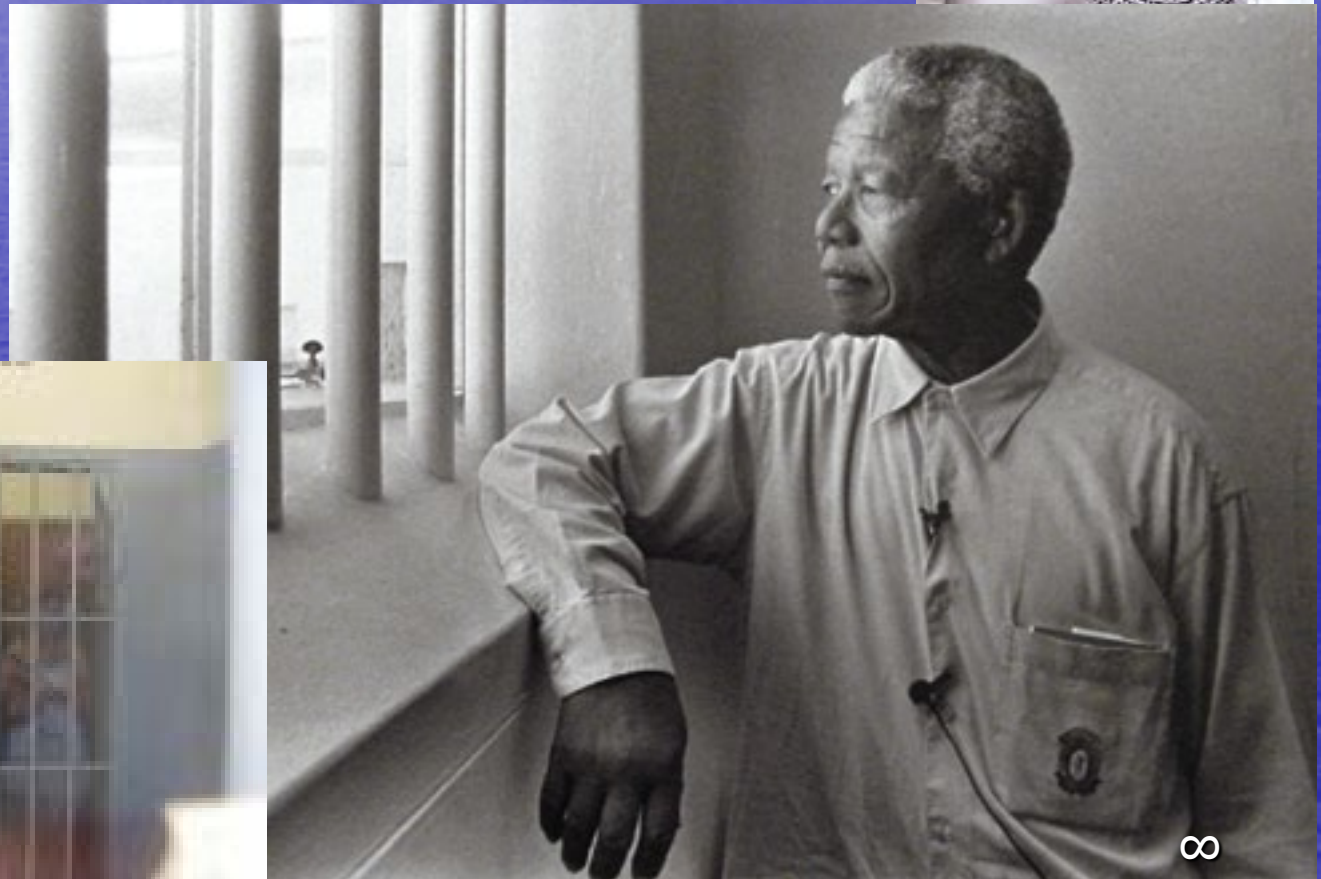

Bestorming Spaanse grens,
Enclave Marocco 2005 ∞

Unilateraal

Voorbeelden

- Verbanning/deportatie

Unilateraal

Voorbeelden

- Dwangverhuizing
- Gedwongen repatriëring

Ambonezen, worden
'gerepatriëerd' naar
Nederland – 1951 ∞

Multilateraal1

- *Strafrechtelijk*
  - Overlevering
  - Verderlevering
  - Terbeschikkingstelling ter waarheidsvinding
  - Doorlevering
  - Teruglevering
  - Informele overdracht
  - Overdracht ter strafexecutie
  - Interregionale toelevering ∞

Multilateraal2

- *Niet-strafrechtelijk*
  - Internering ter neutraliteitshandhaving
  - Terugleiding van minderjarigen
  - Terugleiding van handelingsonbekwamen
  - Teruglevering ter reparatie van soevereiniteitsschending ∞

Het specialiteitsbeginsel:

Beide partijen zijn gebonden aan het feitencomplex dat de rechtshulpvragende partij aan haar verzoek ten grondslag legt.

1. De opeisende partij moet het feitencomplex waarvoor de uitlevering wordt aangevraagd opgeven;
2. zij moet de strafbaarheid naar haar recht opgeven daaraan is de aangezochte partij gebonden;
3. de aangezochte partij mag niet treden buiten de opgaven van de opeisende partij;
4. de uitlevering geldt alleen voor de opgegeven feiten;
5. de verkrijgende partij mag haar rechtsmacht niet voor anterieure feiten aanwenden;
6. alleen de aangezochte partij kan de opeisende partij van de specialiteitsbeperking ontslaan;
7. de specialiteit is in beginsel geen waarborgnorm voor de opgeëiste persoon alleen *in Nederland* wel. ∞

Het vertrouwensbeginsel

- Dit beginsel is uitgewerkt in twee subvermoedens.
  1. Het vermoeden dat de verzoekende partij een **redelijk belang** heeft. Dit splitst zich uit in vijf bijzondere vermoedens:
    - a. dat de **verdenking** **gegrond** is
    - b. dat de verzoeker toereikende **rechtsmacht** heeft;
    - c. dat de opgeëiste persoon daadwerkelijk **vervolgbaar** is;
    - d. dat het uitleveringsverzoek **rechtsgeldig** gedaan is;
    - e. dat het uitleveringsverzoek **"waar"** is.
 ∞
  2. Het vermoeden dat de verkrijgende partij jegens de opgeëiste persoon zal handelen als **rechtsstaat** ∞

De functie van de uitleveringswet

- *De uitleveringswet 1967*
  - Machtigingswet?
  - Instructiewet?
  - Een interpretatiemechanisme?
∞

Aanvullende beginselen

- Het transformatiebeginsel
- Het normidentiteitsbeginsel
- Het verdragsbeginsel
- Het documentatiebeginsel ∞

Structuur van de uitleveringswet

- Het onderscheid in
  - technisch-formele en
  - beleids-politieke beletselen
- De verhouding tussen
  - minister en
  - Rechter
- De hybride statuur van het Openbaar Ministerie

Bedenk: overlevering is verkapte uitlevering ∞

De hybride statuur van het Openbaar Ministerie

- Wie vertegenwoordigt het OM ter zitting?
- Is het dominus litis?
- Heeft het een opportuniteitsstoetsing?
- Kan het zelfstandig met het buitenland in contact treden? ∞

De rechtseenheidvoorziening

- De Ministeriële verwijderingsbeschikking
- *De overleveringswet*
- Overlevering is uitlevering
- Rechtshulpverkeer van justitiële autoriteit tot autoriteit
- De concentratie van rechtsmacht in Amsterdam
- De rechtsingang bij de civiele kort gedingrechter
- Het territorialiteitsbeletsel
- De dubbele WOTSgarantie en de teruglevering
- De rechtseenheidvoorziening ∞

De rechtspositie van de opgeëiste persoon

- De opgeëiste persoon is *object* in de rechtshulpbetrekking.
- In de Nederlandse rechtssfeer kan hij zich beroepen op artikelen uit de rechtshulpverdragen die “self executing” kunnen zijn.
- Na ommekomst van de verwijdering heeft hij daar weinig aan. ∞

De aard van rechtshulpverdragen

- Rechtshulpverdragen instrueren de verdragspartijen.
- Het zijn geen catalogi van waarborgnormen.
- Partijen bij het verdrag kunnen elkaar van de instructienormen ontslaan.
- Dat kan ex ante
- En ex post
- Het individu heeft daarbij geen “ius standi in iudicio”. ∞

Dualisme of monisme ???

Alles hangt af van de vraag: ∞

- Zijn beide rechtshulppartijen monistisch?
- Zijn beide partijen dualistisch?
- Is één dualistisch, de ander monistisch?
- Er bestaat geen “monismebeginzel”.
- Er is alleen een “dualistische frequentie” ∞

EULEC

Freedom, Security and Justice
Brussel

Prof. Dr. G.A.M. Strijards

Een samenwerkingsverband

www.eulec.org

EULEC

Freedom, Security and Justice
Brussel

Prof. Dr. G.A.M. Strijards

Een samenwerkingsverband

www.eulec.org